

H. BERENBRUGGE
DEN HAAG

REDACTIONEEL GEDEELTE

DE „DENTZ MÉDAILLE” VOOR CH. F. L. NORD

Aan den feestdich ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum der Vereeniging van Ned. Tandartsen, heeft deze Vereeniging bij monde van haar secretaris A. Edel de „Dentz médaille” uitgereikt aan haar voorzitter, collega Ch. F. L. Nord. Deze onderscheiding, in 1927 gecreëerd en in November van dat jaar voor het eerst uitgereikt aan de eere-leden *Dr. Th. Dentz* en *J. M. Klinkhamer*, bedoelt collega's te eeren die zich voor de tandheelkunde in het algemeen, voor de Vereeniging in het bijzonder hebben verdienstelijk gemaakt. — Dat het Bestuur der V.v.N.T. van deze feestelijke gelegenheid gebruik gemaakt heeft om onzen Hoofdredacteur dit groote blijk van waardeering deelachtig te doen worden is een geste, die wel niet alleen door de leden, maar door de geheele professie met sympathie zal zijn begroet. En dankbaar grijpen wij dit feit aan om ook van redactionelee zijde van deze sympathie te getuigen en den gedecoreerde van harte geluk te wenschen.

Wanneer wij zijn staat van dienst bij de Vereeniging eens nader bekijken, dan blijkt daaruit welk een actief deel hij in de werkzaamheden heeft gehad, zoowel in bestuursfunctie als waar het gold door voordrachten en discussies de tandheelkunde, die hij met hart en ziel is toegewijd, te dienen. Als lid geïnstalleerd in 1911, nam hij op 13 Jan. 1917 het secretariaat op zich, om op 11 Jan. 1919 tot voorzitter te worden verkozen, welke functie hij op 9 April 1921 reglementair moest neerleggen. Op 2 Mei 1925 tot 1e commissaris verkozen riep men hem op 21 April van dit jaar wederom tot het voorzitterschap. Als men bedenkt dat zijn voor de Vereeniging gehouden voordrachten de dubbele cijfers halen en zijn scherp formu-

leerende stem zelden bij de discussies wordt gemist, dan moet men toegeven, dat de Vereeniging alleen reeds om dat alles reden te over had haar verdienstelijk lid te decoreren.

Doch er is meer. Ook op de Vergaderingen van het Ned. Tandheelk. Genootschap is Nord een bijna nimmer gemiste en steeds gaarne geziene figuur, die èn door voordrachten èn in de discussies een levendig aandeel neemt aan het vereenigingsleven. In de Nederlandsche Maatschappij t. bev. der Tandheelk. is hij een der leidende figuren, een viertal jaren was hij vice-voorzitter. Als lid van verschillende commissies had hij grooten invloed op de gang van zaken, waarbij wij niet 't minst het oog hebben op zijn werk in de Onderwijs- en Examen-Commissie. Memoreeren we nog zijn arbeid aan het Congres voor Mondhygiëne dit jaar, waar hij de leiding had van de Industriele Tentoonstelling, dan is daarmee zeer in het kort, wel duidelijk gemaakt welk een plaats Nord in het nationale Vereenigingsleven inneemt.

En internationaal? Als lid der F. D. I. woonde hij trouw de vergaderingen bij en vestigde al spoedig de aandacht op zich door zijn bekende wijze van argumenteeren en discussiëeren en door zijn talenkennis. In 1922 aangewezen als adj.-secretaris van de Executive Council, is hij langzamerhand in het Dag. Bestuur een onmisbaar element geworden. Lid van verschillende commissies werd hij dit jaar benoemd tot voorzitter der Nomenclatuur-commissie. Op het Congres te Philadelphia (hij was eere-voorzitter van de sectie-onderwijs) hield hij een voordracht, evenals op meerdere buitenlandsche vergaderingen in België, Duitschland, Engeland. Sinds 1926 is hij vertegenwoordiger van Holland in de F.D.I. (Delegate).

Hoezeer men hem in het buitenland waardeert mag blijken uit de verschillende onderscheidingen, die hij mocht ontvangen. Hij is lid van de Delta Sigma Delta Fraternity, Fellow of the International College of Dentists (F.I.C.D.), Eere-voorzitter van het Poolsch congres voor Stomatologie te Wilna.

Wij zullen hiermede volstaan, overtuigd van de onvolledig-

heid dezer respectabele lijst voor iemand wiens zilveren jubileum nog in het verre verschiet ligt. Wij willen ook geen volledigheid, want dan zouden wij U nog moeten vertellen dat dit alles hem nog niet voldoende is om zijn leven te vullen, dat nog zoo vele dingen buiten de professie zijn belangstelling hebben, waar men zijn scherp vernuft, zijn gave van het vlotte woord en strijdlust evenzeer kent, waardeert, soms vreest. Want waar het gaat om de verdediging van een rechtvaardige zaak, waar hij meent dat het goede recht in het gedrang komt, daar ontziet hij vaak ook gevoelige teenen niet, welk laatste feit echter nimmer zijn populariteit zal bedreigen. Zijn merkwaardige jovialiteit en zin voor humor stempen hem tot iemand van wien men veel kan verdragen. Te meer, omdat al zijn argumenten, hoe scherp soms ook geformuleerd, voortspruiten uit een eerlijke overtuiging en — waar het de tandheelkunde geldt — uit een groote liefde voor zijn vak.

De laatste tijd heeft, door den fellen strijd tegen de goocheltoeren onzer wetgevers veel van Nord's krachten en goed humeur vergegd. Teleurgesteld door dit weinig verheffende schouwspel, misschien ook door de z. i. geringe medewerking, twijfelend soms aan de algemeene instemming met zijn beleid als Hoofdredacteur, werd een zekere vermoeidheid merkbaar, die tenslotte tot zijn besluit van aftreden leidde. Dat wij er in geslaagd zijn, gesteund door ondubbelzinnige sympathiebetuigingen bij verschillende gelegenheden, hem van die gedachten los te maken en voor het Tijdschrift te behouden is een reden tot groote voldoening voor de redactie, niet in de laatste plaats voor ondergeteekende, die in de hechte banden, die hem aan den Hoofdredacteur binden, een waarborg meent te zien voor intensieve samenwerking. Dat deze regelen zonder zijn medeweten en goedkeuring zijn geplaatst zal hij minder waardeeren dan begrijpen. Wanneer wij de hoop uitspreken, dat de vaardige pen, die in dit Tijdschrift niet minder dan honderdveertig artikelen produceerde, nog lange jaren voor het Tijdschrift behouden moge blijven, dan gelooven wij zeker dit te kunnen doen in den naam van de geheele professie. Mt.

DE FEESTELIJKHEDEN TE UTRECHT
OP 11, 12 EN 13 OCT. L.L.

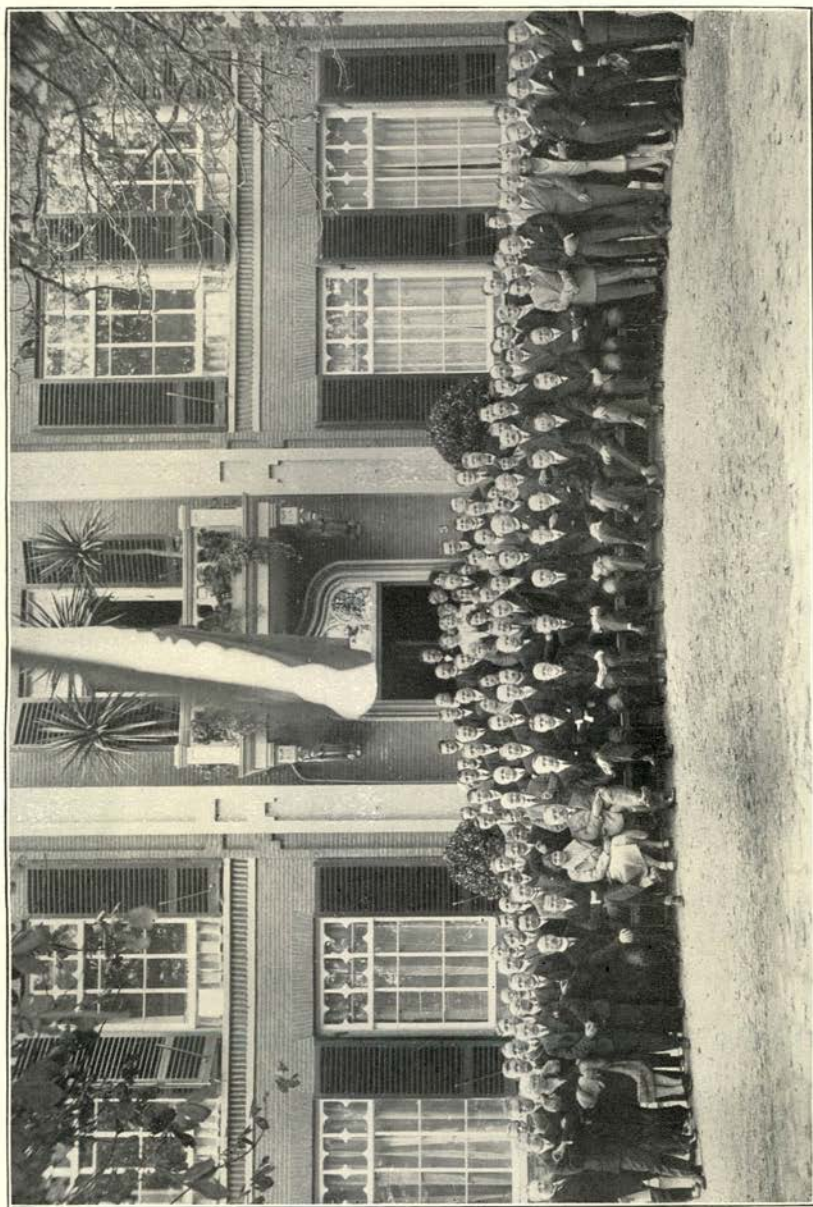

Wederom heeft het hart van tandheelkundig Nederland warm geklopt en, naar 't mij voorkomt, op de juiste plaats: het nieuwe Tandheelkundig Instituut aan den Jutfaasschen weg te Utrecht.

Van buiten de driekleur, van binnen planten en bloemen, waaronder een groote molaar met een caviteit, die geuren verspreide van veel aangenamer aard dan die, welke wij dagelijks gewend zijn waar te nemen.

Nadat autoriteiten en gasten de collegezaal geheel hadden gevuld en de groote palm aan den ingang, met zijn bladerkroon wuivend, de vraag of hier wel voor voldoende ventilatie kon worden gezorgd bevestigend had beantwoord, sprak de directeur *Coebergh* het openingswoord.

Hij bleek de titulatuurlijst uit ons jaarboekje met succes bestudeerd te hebben en verwelkomde op academisch gebruikelijke wijze de vertegenwoordigers van verschillende ministers, den Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, den Burgemeester van Utrecht (tevens president-curator), de curatoren der Utrechtsche Universiteit, de wethouders en secretaris van de Gemeente, den Rector Magnificus en den secretaris van den Academischen Senaat, voorzitter en secretaris van de faculteit der geneeskunde, hoogleraren, lectoren (mej. Schuiringa was door ongesteldheid verhinderd deze plechtigheid bij te wonen), privaatsdocenten, conservatoren en assistenten, den Rijksbouwmeester en vertegenwoordigers van den Rijksgebouwendienst, die van andere maatschappijen, vereenigingen en studentencorporaties, bene-

Deelnemers aan de Feestvergadering op 12 October 1929 vóór het Tandheelkundig Instituut.

vens een 20-tal vertegenwoordigers van buitenlandsche instituten en vereenigingen.

Hij gaf daarna het woord aan den Directeur van den Rijksgebouwendienst, *Baron van Lijnden*, die op plechtige wijze het gebouw overdroeg aan *Mr. van Beeck Calkoen*, administrateur van de Afd. Hooger Onderwijs aan het Departement van Onderwijs. Deze droeg op zijn beurt het beheer over aan de curatoren der Rijksuniversiteit. De president-curator, *Dr. Fockema Andreae*, aanvaardde dit met dankbaarheid en opgewektheid. Hij schetste met veel humor den langen weg, afgelegd sinds de eerste kliniek voor herkenning en genezing van tandziekten in 1865 werd geopend, een weg, gebaad door Dr. Dentz, voor wien het een zeldzaam voorrecht genoemd mocht worden, de opening van dit nieuwe instituut te mogen beleven. Die weg begon bij twee kamers in het z.g. Cholera-Gasthuis op het Bagijnenhof. In 1877 werd een nauwere aansluiting met de Rijks-Universiteit verkregen en de kliniek verplaatst naar een huis van het Rijk aan de Neude. De Gemeente trad hierbij terug. In 1895 volgde de verhuizing naar de Wittevrouwenstraat en tien jaren later die naar het fraaie heerenhuis Payenborch aan de Oude Gracht.

Hierop volgde een rede van *Coebergh*, die, ofschoon erkennende, dat het volmaakte nog lang niet bereikt was, zich uiterst dankbaar toonde voor den bouw van dit nieuwe instituut en daarbij ongetwijfeld de gevoelens vertolkte van alle Nederlandsche tandartsen en studenten in de tandheelkunde. Hij richtte zich tot allen, die aan den bouw hebben meegewerkt, vooral tot *Baron van Lijnden*, van wien de geheele opzet voor den bouw is uitgegaan en *Ir. Bremer*, den bekwamen architect (o.a. van het hoofdkantoor te Rotterdam) onder wiens leiding deze tot stand is gekomen.

Versieringen ontbreken ten eenenmale en toch is dit gebouw, in fabrieksstijl uit ijzer, beton en glas opgetrokken, dank zij de juiste verhoudingen een sieraad geworden.

Niet alleen het zichtbare maar ook het onzichtbare gedeelte dwingt bewondering af. Men bedenke hoeveel kilometers buis

en draad voor verwarming, water- en gasleiding en electriciteitsvoorziening aan het oog zijn onttrokken.

Er was een bepaalde som voor den bouw uitgetrokken en deze mocht niet overschreden worden. Wij mogen echter verwachten dat zij, die de macht hebben aan de nog onvervulde wenschen te voldoen, spoedig overtuigd zullen worden van het groote belang van directe en indirecte hulpmiddelen volgens de eischen welke het modern tandheelkundig onderwijs daaraan kan stellen.

Dit onderwijs dient gereorganiseerd te worden. Spreker kan zich vereenigen met de wenschen, uitgesproken in het rapport, uitgebracht door de Ned. Mij. tot Bev. der Tandh. Hij veroordeelt zoowel de volledige artsenstudie als de uitvoering van het academisch statuut en wenscht vóór en te zamen met de zuiver praktische tandheelkundige opleiding een vormend onderwijs, niet in medischen maar in natuurwetenschappelijken en biologischen zin. Vooral het biologische onderwijs zal verbeterd moeten worden, opdat de tandarts juist begripe hoe de lichaamsdeelen, waarop hij dagelijks zijn aandacht concentreert, ontstaan, zich ontwikkelen en tot verval geraken en welken invloed andere lichaamsdeelen in gezonden en zieken toestand daarop hebben (en omgekeerd).

Nadat *Prof. Pulle* de gelukwenschen van den Senaat en *Prof. Baart de la Faille* die van de geneeskundige faculteit had vertolkt, was het woord aan collega *Bakker*, voorzitter van de Mij., die mede in opdracht van de beide andere vereenigingen sprak. Hij wees er op dat goede organisatie, eigen pers en onderwijs de drie zuilen zijn, waarop de tandheelkundige gemeenschap moet zijn gebouwd. Wat nu de concentratie van alle tandheelkundig onderwijs aan één inrichting ook tegen moge hebben, zeker is dat het praktisch allen-uit-één-school-stammen de saamhoorigheid zeer aanzienlijk versterkt. En 't is geen wonder dat de Nederl. vereenigingen zich voor het tandheelkundig onderwijs zijn blijven interesseeren. Als uiting van hun dankbaarheid voor dit nieuwe instituut, dat dank zij zijn „grenzeloze oppervlakkigheid” nog voor

uitbreiding vatbaar is, boden de drie vereenigingen de volledige inrichting en meubileering van de vergader- en ontvangzaal aan.

Collega *Werson* sprak namens de assistenten. De heer *Huurman* bood namens John Tomes een marmeren gedenkplaat aan, welke in de gang is aangebracht en waarin de namen van Dr. Th. Dentz en John E. Grevers zijn gegrift.

Nu volgden de vertegenwoordigers van buitenlandsche instituten en vereenigingen: *Prof. Dieck* uit Berlijn, *Roy* uit Parijs, *Gysi* uit Zürich, *Krohn* uit Oslo.

Met de vertooning van eenige lantaarnplaatjes, die bij velen oude herinneringen wakker riepen, sloot directeur Coebergh de plechtigheid.

Terwijl de gebruikelijke middagversnaperingen door damesstudenten werden aangeboden werden de aanwezigen in de gelegenheid gesteld het instituut te bezichtigen. Alle deuren waren geopend. Er waren geen geheimen.

Het in 1873 verrezen, twee verdiepingen bevattende, vóórgebouw der voormalige Amalia-Stichting is intact gebleven. Onmiddellijk bij den ingang bevindt zich de ontvang- en vergaderzaal, door de professie fraai en smaakvol gemeubileerd. Het aangebouwde, slechts één verdieping hooge, nieuwe gedeelte is in moderne fabrieksstijl opgetrokken. Het licht, dat bijna uitsluitend invalt door het geheel glazen dak, dringt merkwaardigerwijze het best door in de lange en breede middengang, wat het daar ondergebrachte museum ten goede komt. Ter weerszijde van die gang bevindt zich een zeer groote behandelingszaal met een groot aantal operatiestoelen. Wij zouden beslist zijn verdwaald in den doolhof van kleinere zalen, lectorenkamers en laboratoriumruimten indien men ons niet voorzien had van een plattegrond.

Behalve over kleinere demonstratieruimten beschikt de inrichting over een collegezaal, die door de amphitheatergewijze hoog oploopende banken den indruk maakt te laag van verdieping te zijn, zoodat degenen, die de bovenste rijen be-

zetten wel een eenigszins gedrukt gevoel zullen hebben.

Het ligt echter, na deze korte kennismaking evenmin in mijn bedoeling een kritische als een volledige beschrijving van het gebouw te geven. Wie daartoe in de gelegenheid is ga het zelf bezichtigen; hij zal met mij van oordeel zijn dat de geheele indeeling getuigt van praktischen zin, gepaard aan grooten eenvoud.

Om 7 uur in Pays-Bas: De lectoren als gastheeren (de gastvrouw, mej. Schuiringa, ontbrak helaas) en een groot aantal binnen- en buitenlandsche gasten.

De autoriteiten hadden hun officieele pakjes uitgetrokken, zoodat de tafelspeechen zich konden kenmerken door een luchtigen en gezelligen toon. De meest hartelijke gelukwenschen werden uitgesproken: — *Baron van Lijnden* bracht hulde aan den tafelpresident *Coebergh*, die als directeur van het Instituut met de grootste opgewektheid de samenwerking heeft gezocht met de velen die aan de totstandkoming en de uitvoering der bouwplannen hebben meegewerkt. Omgekeerd gewaagde *Coebergh* met dankbaarheid van de welwillendheid, welke hij van alle medewerkers heeft ondervonden. Daar ook verschillende buitenlandsche collega's het woord voerden, kwam er aan het aantal speeches schier geen einde. Noemen wij slechts *Prof. Kantorowicz*, die met een geestige toespraak eenige boekwerken aanbod, inhoudende de verzamelde publicaties der laatste jaren uit het instituut te Bonn.

Juist toen de feestmaaltijd was afgelopen passeerde de fakkeloptocht van „John Tomes”, welke vereeniging op dezen dag het Clublokaal Plompetorengracht officieel in gebruik heeft genomen. Een deel van ons gezelschap werd medegenomen naar dit clublokaal, om daar deel te nemen aan een honorairen-souper en te bewijzen dat ook de maag van een feestvierenden tandarts onder omstandigheden voor uitbreiding vatbaar moet zijn. Na afloop van dit supper vereenigden zich de studenten en hunne gasten met het gedeelte van ons gezelschap dat zich rechtstreeks naar het Jaarbeurs-restau-

rant had begeven. De groote danszaal was spoedig geheel gevuld. 't Was er warm, maar heel gezellig. En 't werd er laat ... heel laat.

Toch waren den volgenden ochtend om 10 uur (de rege-
lingscommissie was streng opgetreden en had met het sluiten
der deuren gedreigd) zeer velen aanwezig om de feestver-
gadering van de 50- en 25-jarige vereenigingen mee te
maken.

De leiding berustte afwisselend bij de Voorzitters van het
Genootschap en de Ver. van Ned. Tandartsen, *Sanders* en
Nord.

Collega *Sanders* opende de bijeenkomst met een rede, die
elders in dit Tijdschrift is afgedrukt, evenals de daarop vol-
gende rede van *Nord*, die namens de Ver. van Ned. Tand-
artsen de jubileerende oudere zuster een fraai, leeren omslag
voor het notulen-boek van het Genootschap aanbood. Hij
verzocht vervolgens *Klinkhamer*, eere-lid en tevens oprichter
der Ver. van Ned. Tandartsen, de lotgevallen der vereeniging
te schetsen.

Deze gewaagde met groot respect en met groote dankbaar-
heid van het werk, door *Dr. Dentz* verricht en bood dezen,
onder luiden bijval van de geheele vergadering een fraaie
zilveren krans aan. Treffend was de wijze, waarop deze sym-
pathieke oude leermeester zijn dank uitte.

Vervolgens was het woord aan *Prof. Nijhoff*, die in een
zeer vlotte improvisatie de gelukwensen van de Ned. Mij.
tot Bev. der Geneesk. overbracht. Hij gaf daarbij als zijn
persoonlijke meening te kennen dat de medici jaloersch moe-
ten zijn op de zoo geperfectioneerde technische opleiding van
de tandartsen, waardoor deze als zij het tandheekkundig insti-
tuut verlaten ten volle berekend zijn voor de praktijk. De
technische opleiding staat voor den aanstaanden arts op het
tweede plan. Waar *Sanders* in zijn openingsrede de vraag had
opgeworpen of de vertakking van het vereenigingsleven in
drie landelijke organisaties wel het meest juist en het meest

doelmatig is, wees *Prof. Nijhoff* op de groote voordeelen, aan een dergelijke scheiding verbonden.

Wij naderden nu het wetenschappelijke gedeelte van het programma. In de opstelling daarvan was symboliek gelegd. Daarom werd de eerste wetenschappelijke voordracht in dit nieuwe instituut gehouden door *Coerbergh*, den vertegenwoordiger van de lectoren, die ook door hun voordrachten de vereenigingen steeds aan zich verplicht hebben. Op hem volgden *Dr. Schwarz* (Weenen), *Roy* (Parijs), *Dr. van Loon*, *Fish* (Londen) en *Rumpel* (Berlijn). Met het oog op gebrek aan tijd werd van het houden van discussies afgezien.

De lunch in de pauze werd bij wijze van proef als wandelende boterham opgediend; aan een lange smalle tafel in de groote middengang. 't Komt mij voor dat de proef alleszins geslaagd genoemd mag worden. Ik kreeg den indruk dat deze wijze van opdienen geen afbreuk heeft gedaan aan de eetlust, terwijl zij den aanwezigen gemakkelijker gelegenheid gaf voor conversatie.

Na afloop der vergadering receptie der besturen van beide vereenigingen in het Jaarbeursrestaurant.

Zeer groot was het aantal gasten, die met de leden van de beide jubileerende vereenigingen en hunne dames aan het welverzorgde feestdiner aanzaten.

't Werd ons bij den aanblik van de feestzaal duidelijk, dat de algemeene secretaris der regelingscommissie, *Edel*, nog zelfs tijdens de vergadering heel wat werk moet hebben gehad met de tafelregeling die — gezien de opgewekte stemming — niets te wenschen heeft overgelaten.

Hulde ook aan *Coerbergh Jr.*, die als stille werker zeer veel heeft bijgedragen tot de organisatie der feestelijkheden en aan den tafelpresident *Nord*.

Er werd weer veel gesproken, ook door buitenlandsche gasten (zelfs Amerika was vertegenwoordigd). Het regende gelukwenschen en uitingen van bewondering voor de goede

verstandhouding tusschen de verschillende landelijke vereenigingen. Teekenend daarvoor is het feit dat dezelfde personen afwisselend belangrijke bestuursfuncties in de verschillende vereenigingen bekleeden.

Edel las een brief voor van enkele leden der Ver. van Ned. Tandartsen, waarin de groote verdiensten van den voorzitter, Nord, en voor die vereeniging en voor de tandheelkunde in Nederland, werden opgesomd, waarna namens die vereeniging *Nord* de Dentz-medaille werd aangeboden, onder grooten bijval van alle aanwezigen. Hoezeer de Redactie zich verheugt over de welverdiende groote hulde, haar hoofd-redacteur gebracht, komt elders in dit Tijdschrift tot uiting. En dat ook het buitenland de groote beteekenis van deze hulde erkent, kon blijken uit het door verschillende Amerikaansche collega's gezonden telegram.

Een collegiaal feestdiner leent zich niet bij uitstek tot de bespreking van groote vraagpunten. Den vorigen dag was door een der buitenlandsche sprekers de stelling opgeworpen dat de wetenschap niet internationaal, doch zuiver nationaal is, al wordt zij ook dienstbaar gemaakt aan internationale belangen. Op een andere plaats zou zeker een langdurige discussie zijn gevolgd. Deze zal ook niet uitblijven indien de tafelredenaar van dezen avond elders de voorspelling herhaalt dat de drie landelijke organisaties zeker zullen moeten samensmelten. Nu liet zich slechts één spreker er toe verleiden op het onderwerp in te gaan. Maar wij waren reeds het oogenblik genaderd, waarop men de tafelspeeches niet al te serieus moet nemen. En wij hoorden met genoegen den vader spreken, die zijn beide dochters even liefhad en zich afvroeg op welke plaats zij het best zouden kunnen samengroeien. Maar 't werd ons niet heel duidelijk of het soms de bedoeling van zijn betoog was er de aandacht op te vestigen dat er uit die beide lieve kinderen dan ten slotte toch een monster zou groeien.

't Gezelschap verspreidde zich in de bijzalen om na korten tijd de tot balzaal herschapen ruimte wederom te betreden.

Men bleef hier nog lang bijeen, genietend van de schoone gelegenheid tot conversatie en dansen, terwijl het bekende duo Tholen en v. Lier eenige vroolijke nummers ten beste gaf.

Den volgenden ochtend werd de vergadering voortgezet met voordrachten van *Dr. de Groot*, *Prof. Rebel* (Göttingen), *Bakker* en *Dr. Gardner* (Rochester). Zij werd „te elfder ure” echter onderbroken door de aankondiging van de komst van den Zeppelin, die alle aanwezigen naar buiten deed rennen. Niemand zal het bij het zonnige, zomersche weer betreurd hebben dat het luchtschip eerst drie kwartier later zichtbaar werd.

Nog onder den indruk van het hemelsche genot keerden allen naar de collegezaal terug.

Naast een paar mooie foto's en een hoeveelheid opgedane kennis blijft ons de herinnering aan een goed geslaagd feest.

Gaarne heb ik een deel van deze herinnering in dit Tijdschrift vastgelegd.

FRANK.